

مشروطه نامه

تاریخ منظم انقلاب مشروطیت ایران

سروده علی اکبر آه

به کوشش سیامک آگاه

سرشناسه	: آگاه، علی اکبر، ۱۲۶۶ - ۱۳۴۱.
عنوان و نام پدیدآور	: مشروطه نامه : تاریخ منظوم انقلاب مشروطیت ایران / سروده علی اکبر آگاه: به کوشش سیامک آگاه.
مشخصات نشر	: سمنان : آبرخ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۲۰ ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۹۹-۶۷-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۱۴
موضوع	: -- Persian poetry ۲۰th century
شناسه افزوده	: آگاه، سیامک، ۱۳۱۵ -
رده بندی کنگره	: PIR۷۹۲۹/ گ ۱۷۶۱۷ ۱۳۹۶ م
رده بندی دیویی	: ۶۲/۱۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۶۳۹۴۰

انتشارات آبرخ

مشروطه نامه
تاریخ منظوم انقلاب مشروطیت ایران
سروده علی اکبر آگاه
به کوشش سیامک آگاه
طرح جلد: خون تبلیغات شهر
ویراستار: شیلان رسولی
چاپ نخست: ۱۱۰۶
چاپ پارسه
شمارگان ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۹۹-۶۷-۲

توجه:

طبق قوانین مولفین و منصفین کلبه حقوق کتاب «مشروطه نامه» متعلق است به سیامک آگاه. گردآورنده و تهیه کننده این کتاب و هرگونه اقتباس، کپی و عکس برداری آن بدون مجوز ایشان اکیداً ممنوع می باشد.

به نام خداوند جان آفرین

حکیم سخن بر زبان آفرین

پیشگفتار:

مرحوم علی اکبر آگاه مولف «مشروطه نامه» و پدر بزرگ نگارنده‌ی این مختصر در سال ۱۲۶۶ هجری شمسی در تهران متولد گردید. پدر وی «آقا محمدجواد» تاجر پارچه‌های بافت صفهان و نند بود.

علی اکبر در وند خود را در خردسالی از دست داد و در تحت سرپرستی دایی خود میرزا عبدالعظیم تحصیل را ابتدا در مکتب و سپس مدرسه علمیه در تهران به پایان رساند و در دستگاه ساهانه عین‌الدوله داماد مظفرالدین شاه قاجار به عنوان پیشکار املاک وی وارد خدمت گردید.

در تاریخ ۱۴ مرداد ۱۲۸۵ هجری شمسی مظفرالدین شاه تحت فشار افکار آزادی خواهانه مردم ایران دستور ایجاد عدالتخانه را، ده دهها مجلس شورای ملی نامیده شد، صادر نمود. ولی پس از مدت کوتاهی بدروود حیات گشت و پسرش محمدعلی شاه قاجار به تخت سلطنت نشست.

اولین دوره مجلس شورا در مهرماه ۱۲۸۵ هجری شمسی تشکیل گردید و مهم ترین عمل این مجلس تهیه و تصویب قانون اساسی بود که حکومت ایران را از سلطنتی استبدادی به سلطنتی مشروطه تبدیل کرد. یکی از نمایندگان دوره اول مجلس مرحوم حاج محمدعلی شالفرش (شالچی) جد مادری نگارنده این سطور بود.

محمدعلی شاه از ابتدای سلطنت مخالفت خویش را با حکومت مشروطه شروع کرد و ساختمان مجلس را به توپ بست و با مشروطه طلبان و آزادی خواهان شدیداً درگیر گشت. میرزا علی اکبر که بعدها نام خانوادگی «آگاه» را انتخاب نمود، در آن زمان جوانی بیست

سأله بود. وی به جرگه آزادی‌خواهان پیوست و در مبارزات ایشان علیه قوای شاه، مسلحانه و به عنوان یک مجاهد شرکت کرد. وی در جنگ صحنه در کردستان که بین مجاهدین و قشون سالارالدوله برادر محمدعلی شاه رخ داد، در اثر اصابت تیر به بازوی چپ به شدت مجروح شد.

پس از شکست قوای مستبدین و فتح تهران توسط مشروطه‌خواهان و خروج محمدعلی‌شاه از ایران، پسر خردسالش به نام سلطان احمدشاه با نیابت ناصرالملک رئیس ایل قاجار به سلطنت برگزیده شد. در این ایام علی‌اکبر آگاه در تشکیلات نظمیه تهران که با سر رستی پیرم (یفرم) خان بوجود آمده بود، ابتدا در دایره تفتیش شروع به کار کرد و در سال‌های ۹۷-۱۲۹۵ هجری شمسی به ترتیب ریاست ادارات نظمیه عراق (اراک)، ساوه و کاشان را عهده‌دار بود.

در تاریخ سوم اسفند ۱۲۹۹ هجری شمسی کودتای رضاخان میرپنج و سیدضیاءالدین طباطبایی به وقوع پیوست. عده‌ای از مجاهدین و مشروطه‌خواهان از جمله علی‌اکبر آگاه در تهران بازداشت و مدتی زندانی گردید. وی پس از آزادی در تیرماه سال ۱۳۰۰ هجری شمسی در وزارت فلاحت و تجارت به ریاست عامه ابتدا به عنوان تحصیلدار اداره کل طرق شوسه دولتی وارد کار و سپس به ریاست اداره راه تهران - قزوین برگزیده شد.

در سال‌های بعد او در وزارت طرق و شوارع، سپس در وزارت راه به ترتیب ریاست اداره‌های راه جنوب و اصفهان و کاشان و فارس (سه با) و مازندران را برعهده داشت. وی در سال ۱۳۳۲ هجری شمسی پس از ۴۲ سال خدمت صانعان دولت بازنشسته شد و در سال ۱۳۴۱ هجری شمسی در سن ۷۵ سالگی به علت عارضه قلبی بازنشستگی را وداع گفت. پیکر این رادمرد در امامزاده عبدالله شهر ری مدفون است.

علی‌اکبر آگاه انگیزه سرودن «مشروطه‌نامه» را که بیش از ۱۱ هزار بیت شعر وزین را شامل می‌شود، خود چنین بیان می‌کند:

اگر بخت یاری نماید که من توانم به پایان رسانم سخن

کنم نام آزادگان را بلند
که تاریخ ایران شود سودمند
فسانه نگویم که خود بوده‌ام
در این ورطه عمری به پیموده‌ام
سخن هر چه گویم همه گفته‌اند
در علم و دانش همه سفته‌اند
ولیکن نبودند آنان چو من
که خود دیده هر محفل و انجمن
او بیش از پانزده سال عمر خود را خصوصا در هنگام بازنشستگی صرف سرودن و تنظیم
این اثر بی‌همتای ادبی و تاریخی نمود و آن را به‌اتمام رساند. لیکن بخاطر عدم استطاعت
مالی نتوانست قبل از مرگ آن را به‌طبع رساند.

در سال ۱۳۸۵ هجری شمسی کمیته‌ای رسمی جهت برگزاری مراسم یکصدمین سال
اعطای مشروطیت تشکیل گردید و دکتر سیاوش آگاه (۱۳۸۴-۱۲۸۹ هجری شمسی)
تنها فرزند علی‌اکبر آگاه، مشیرالهی‌نامه را که هنوز به‌صورت دستخط بود جهت چاپ
و انتشار به کمیته مزبور ارائه نمود، لیکن به دلایلی این کار انجام نپذیرفت.

اکنون که اواخر سال ۱۳۹۳ هجری شمسی و شاید اواخر سال‌های زندگی من فرا رسیده
است، وظیفه وجدانی و ملی خویش می‌دلم که خود کار خطیر طبع و انتشار
«مشروطه‌نامه» را به عهده گرفته و با این کار، مکانی ولو کوچک جهت ضبط این سروده
و نام پدر بزرگ فقیدم در حاشیه یکی از صفحات تاریخ ایران و معظم ادبیات ایران بیابم.

سیاح آگاه

تهران، بهمن ماه ۱۳۹۳

بر سر آنم که گرد دست برآید
دست به کاری زخم که غصه سرآید

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۶۰	مسافرت فرنگ ناصرالدین شاه	۱۷	توحید
۶۴	عاقبت حاج میرزا حسین خان مشیرالدوله سپهسالار	۱۸	در مدح خواجه کائنات
۶۵	بنای مسجد و مجلس	۱۹	سبب نظم کتاب
۶۷	میرزا ملکم خان	۲۱	ایران و روزگار حالیه
۶۸	مظفرالدین میرزا ولیعهد	۲۴	سلامتین قاجار
۷۰	ظل السلطان و حسینعلی خان بختیاری	۲۶	نعمت محمدخان قاجار سر سلسله قاجار
۷۲	کامران میرزا نایب السلطنه	۲۷	فتحعلی شاه قاجار
۷۴	تولد سید جمال الدین اسدآبادی	۲۹	جنگ روس و ایران
۷۶	سیدجمال الدین در افغانستان، مصر، ترکیه و اروپا	۳۱	محمدشاه و انگلیس
۷۸	سیدجمال الدین و ناصرالدین شاه در فرنگ	۳۲	سفیر انگلیس در هرات
۸۱	پاسخ سید جمال الدین به شاه	۳۴	بیانیه محمد شاه
۸۳	سیدجمال الدین و حاجی شیخ هادی، ابن الدوله و ملکم خان	۳۶	سیدعلی محمد باب
۸۵	عاقبت سید جمال الدین اسد آبادی	۴۰	آقاخان محلاتی
۸۸	کمپنی رزم یا انصار دখانیات	۴۲	میرزا ابوالقاسم قائم مقام
۹۰	تلگراف تبریز و اسفند	۴۳	ناصرالدین شاه
۹۲	مهمانی سفارت روس	۴۵	وزارت میرزا تقی خان امیرکبیر
۹۳	متزل علماء در طهران	۴۷	ایجاد دارالفنون
۹۵	حکم تحریم دخانیات	۴۹	قتل امیرکبیر
۹۶	فرمان شاه برای تفرقه علمای تهران	۵۱	فتح هرات
۹۸	حکم ناصرالدین شاه به میرزای آشتیانی	۵۴	خان خیره
۹۹	حکم قلیان کشیدن	۵۵	حمله انگلیسی ها به بوشهر و محمره
۱۰۲	مجلس عالی	۵۷	شکست مرو
۱۰۶	حکم تبعید آشتیانی	۵۸	حاج میرزا حسین خان مشیرالدوله

۱۵۸	اخراج مسیو نوز	۱۰۷	شورش شهر طهران
۱۵۹	مسجد شاه و حوض کَر	۱۰۹	به سوی ارگ
۱۶۱	تباعد سید جمال و اعظ به قم	۱۱۱	شلیک
۱۶۲	علاءالدوله حاکم طهران	۱۱۳	نتیجه کار رژی
۱۶۳	قند در تهران	۱۱۴	حرم ناصرالدین شاه
۱۶۵	عزیمت علماء از قم به حضرت عبدالعظیم	۱۱۶	جشن و قتل ناصر الدین شاه
۱۶۶	مهمانی امیر بهادر از مظفرالدین شاه	۱۱۹	میرزا رضا در حضور شاه
۱۶۷	امیر بهادر جنگ و آقای اقجای در زاویه	۱۲۴	مجازات میرزا رضا
۱۶۹	عریضه متحصنین حضرت عبدالعظیم به پیشگاه شاه	۱۲۶	مظفرالدین شاه
۱۷۱	مراجعت علماء از حضرت عبدالعظیم	۱۲۹	میرزا علی اصغر خان اتابک
۱۷۳	علماء در حضور شاه	۱۳۲	محمد علی میرزا مشهد در تبریز
۱۷۴	گرفتاری آقا شیخ محمد واعظ	۱۳۳	حاج میرزا ابوالحسن در جمعه
۱۷۵	شورش و اجتماع در مسجد جامع	۱۳۴	پارک اتابک
۱۷۸	علیجان و مسجد جامع	۱۳۶	میرزا علی خان امین الدوله
۱۷۹	قتل سید عبدالحمید و سید حسین	۱۳۹	پیدایش میرزا آقاخان و شیخ احسان علی از کرمان
۱۸۲	حکومت نظامی و دستگیری مردم	۱۴۰	محاکمه شهدای آزادی در تبریز
۱۸۳	شاه با باستیل قجر	۱۴۲	قتل شهدای آزادی
۱۸۴	برنامه بل المتین در کلکته و غیره	۱۴۳	غارث محله کلیمی‌ها
۱۸۵	عقد کس خان ارباب	۱۴۴	سفر اروپای مظفرالدین شاه
۱۸۷	سفارت انگلیس	۱۴۶	عبدالمجید میرزا عین الدوله
۱۸۸	مشروطه چیست	۱۴۸	سفر دوم مظفرالدین شاه به اروپا
۱۹۰	عریضه روی چلوارا	۱۵۰	گمرک و صندوق
۱۹۱	شاه و سفیر انگلیس	۱۵۱	عقد اتحاد بین علمای تهران
۱۹۳	فرمان مشروطیت	۱۵۳	تشر افکار به وسیله شبنامه
۱۹۴	جشن دستخط مشروطه و انتصاب مشیرالدوله	۱۵۳	اتحادیه تجار
۱۹۶	مراجعت علما توسط عضدالملک از قم	۱۵۶	مسیو نوز بلژیکی رئیس گمرک

۲۵۰	اجتماع ارادل و اوباش در توپخانه	۱۹۷	افتتاح مجلس اول
۲۵۲	قتل عنایت‌الله و آمدن شیخ محمود ورامینی به توپخانه	۱۹۹	انجمن‌های ایالتی و ولایتی
۲۵۴	مجلس در مقابل جنجال میدان توپخانه	۲۰۰	نمایندگان تبریز
۲۵۶	تلگرافات همدردی به مجلس و ترس شاه	۲۰۲	فوت مظفرالدین شاه قاجار
۲۵۸	قتل ارباب فریدون زرتشتی	۲۰۵	شورش ولایات
۲۵۹	اولین مجازات در عدلیه	۲۰۶	احضار ولیعهد از تبریز به طهران
۲۶۱	صلح شاه با مجلس و تفرقه اشرار	۲۰۸	تاجگذاری محمدعلی شاه
۲۶۳	محمدعلی شاه و سوگند قرآن	۲۰۹	صدرات میرزا اسرالله مشیرالدوله
۲۶۴	رفتن به باغشاه	۲۱۰	ورود اتابک و موفی‌الممالک
۲۶۷	به مجلس آمدن اشراف و سوگند وفاداری	۲۱۳	ایجاد انجمن‌های ملی
۲۶۹	دستگیری اشراف	۲۱۷	تحصن اهالی ولایات در مجلس
۲۷۲	توقیف ناصرالملک	۲۲۱	تعطیلی تبریز و تحصن در تاج‌بخش برای قانون اساسی
۲۷۴	تحصن در خانه عضدالملک	۲۲۳	اوضاع ارومیه (رضانیه)
۲۷۵	همدردی از شهرستان‌ها	۲۲۴	روزنامه‌های مشروطه
۲۷۶	دستگیری میرزا سلیمان‌خان	۲۳۰	سالارالدوله در صدد تخت و تاج
۲۷۸	آمدن انجمن‌ها به مجلس	۲۳۲	قتل علی اصغر خان اتابک
۲۸۰	ناطقی در روزها در روزهای آخر مجلس	۲۳۴	انفجار بمب جلوی محمدعلی شاه
۲۸۲	اولتیماتوم به مجلس و تفرقه	۲۳۶	رضا بالا رئیس نظمیه و دستگیری عمواقلی و ضیاءالسلطان
۲۸۶	توپ بستن مجلس	۲۳۷	مشروطه مشروعه
۲۸۹	پارک امین الدوله و دستگیری اشرار	۲۳۹	سعدالدوله
۲۹۳	غارت مجلس	۲۴۱	معاهده ۱۹۰۷ روس و انگلیس
۲۹۵	دست تنگی محمدعلی شاه	۲۴۲	نسخ تبیل
۲۹۷	استبداد صغیر	۲۴۴	تقاضای انجمن‌های تهران برای رد مجلل و امیر بهادر و استعفای کابینه
۲۹۹	مراجعت چهارتن اشرار از کلات و تشکیلات اوباش شهر	۲۴۷	نقشه‌میدان توپخانه و انجمن فوت مستبدین
۳۰۰	پناهندگان سفارت انگلیس	۲۴۹	حمله ارادل و اوباش به مجلس به تحریک دربار

۳۴۲	ابوالقاسم خان بختیاری و اقبال الدوله	۳۰۲	ظل السلطان در شیراز
۳۴۳	مشروطیت عثمانی و نمایندگان	۳۰۴	قتل آقا سید جمال واعظ
۳۴۷	سید علی یزدی	۳۰۵	جنبش تبریزیان بعد از توپ بستن مجلس
۳۴۹	کمیته‌ی جهانگیر طهران	۳۰۶	سوء قصد به حاجی شیخ فضل الله
۳۵۲	جنگ یادامک	۳۰۸	مشروطه خواهان در پاریس و لندن و عزیمت سردار اسعد
۳۵۹	شیخون به تهران	۳۱۰	انجمن سعادت اسلامبول
۳۶۰	دستور ورود	۳۱۳	طغیان تبریز و لشگرکشی بدان صوب
۳۶۲	دروازه یوسف آباد	۳۱۵	حمله رحیم خان چلبیانلو به تبریز
۳۶۴	تجهیز محمدعلی شاه و جنگ با مجاهدین	۳۱۶	سختی آذوقه در تبریز و حمله ملیون به اردوی دولت فداکاری دو نفر بیگانه
۳۶۸	جنگ مجاهدین در طهران روز دوم ورود	۳۱۸	خبر حرکت قشور روس به تبریز
۳۷۱	ورود سردار محیی و ضراغام السلطنه به کمک مجاهدین	۳۲۰	کمیته انقلاب در تبریز
۳۷۴	صنیع حضرت بالای منار سید اسماعیل	۳۲۱	دعوت از سپهدار به رشت
۳۷۶	اندیشه‌های شاه در شب آخر جنگ	۳۲۳	کشتن سردار افخم در مدیریت
۳۷۷	پناه محمدعلی شاه به سفارت روس	۳۲۴	تصرف شهر رشت و پیدایش یفرم
۳۷۹	شاه در سفارت روس	۳۲۶	تشکیل سوار مجاهد در رشت و آمدن سپهدار
۳۸۲	واحد سوار	۳۲۸	تصرف قزوین
۳۸۴	مجلس عالی در ویرانه‌های مجلس شورای ملی و عزل شاه و تعیین نایب السلطنه	۳۲۹	لواای فتح در قزوین
۳۸۶	تشکیل هیئت مصلحت	۳۳۰	توسل محمدعلی شاه به سفرای روس و انگلیس
۳۸۹	انتخاب محمد اسماعیل مغازه	۳۳۳	نیرنگ شاه در طهران و قتل جواد آقا عکاس توسط صنیع
۳۹۰	مجازات مستبدین	۳۳۴	قتل اسمعیل خان
۳۹۲	ریاست نظمیه پیرم	۳۳۶	حرکت سردار اسعد به طرف قم
۳۹۳	تسلیم لیاخوف و قزاقخانه	۳۳۹	آمدن مصمص السلطنه بختیاری به اصفهان
۳۹۵	اعانه بعد از فتح تهران	۳۴۰	صدای بختیاری

۴۵۵	مستشار فرانسوی در عدلیه و داخله	۳۹۸	ورود احرار و تقدیر از شهدا
۴۵۶	جمعیت دموکرات	۴۰۰	چشم به افتخار مجروحین مجاهدین
۴۵۹	سرکشی مجاهدین	۴۰۴	تهنیت به علمای نجف
۴۶۱	اجتماع مجاهدین در پارک	۴۰۵	پسرهای روحانیون
۴۶۳	قانون خلع سلاح و حکومت نظامی	۴۰۷	ورود آقا سید عبدالله بهبهانی به طهران
۴۶۳	التماتوم و توپ بستن پارک	۴۱۱	عفو عمومی
۴۶۹	فوت عضدالملک	۴۱۲	اشتیاق مردم تهران برای دیدار ستارخان و باقرخان
۴۷۰	انتخاب نایب السلطنه ناصرالملک	۴۱۴	ورود ستارخان و باقرخان به طهران
۴۷۲	نامه ناصرالملک به مجلس برای تعیین اکثریت	۴۱۶	آئین گشایش مجلس دوم
۴۷۳	کابینه دوم سپهدار و اختیار تام	۴۱۸	اولین کابینه مشروطه دوم
۴۷۴	ورود مستر شوستر خزانه‌دار کل	۴۱۹	جراید بعد از فتح طهران
۴۷۶	تعیین احزاب سیاسی در مجلس	۴۲۱	طغیان مستبدین در تهران
۴۷۹	مقدمه و قتل امین‌الملک	۴۲۵	طغیان عشایر شاهسون
۴۸۱	طغیان رشیدالسلطان اصاتلو در خوار	۴۲۷	اعزام یفرم‌خان و سردار بهادر به اردبیل
۴۸۴	اردو کشی به جنگ رشیدالسلطان و مازندران و شکست امیراعظم	۴۳۰	اعدام موقر السلطنه
۴۸۶	برگشتن محمد علی میرزا از روسیه به مازندران	۴۳۳	نظام السلطنه و خانواده ظهیرالملک
۴۸۸	آرامش سال‌الدوله به غرب	۴۳۵	اولین جنگ نایب حسین و قتل حامدالملک
۴۹۰	اتفاق میان بر علیه ارتجاع	۴۳۸	قهر سپهدار از مجلس و تولید اختلاف
۴۹۳	کابینه مصمص السلطنه و اتحاد همکاری	۴۴۰	کابینه اول مستوفی معروف به برق
۴۹۵	تشکیل اردوهای منی	۴۴۲	سرباز رفیرم قوام السلطنه
۴۹۶	جنگ نخست ارشدالدوله در داغستان	۴۴۴	قتل آقا سید عبدالله مجتهد
۴۹۸	حکم و قانون اعدام	۴۴۶	یادداشت سفارت انگلیس
۵۰۰	محمدعلی شاه در مازندران	۴۴۷	توهین به وزیر امور خارجه از طرف متفقین
۵۰۲	جنگ ارشدالدوله با ضعیف‌الدوله بختیاری	۴۴۹	میتینگ بر علیه دولت انگلیس
۵۰۴	محافظت خندق‌های طهران	۴۵۱	کشته شدن صنیع الدوله
۵۰۶	اردوی سردار محمی و معین همیون بختیاری	۴۵۴	تصمیم کابینه مستوفی برای آوردن مستشار

۵۵۲	بستن درب مجلس و کودتای ناصرالملک	۵۰۸	اردوی مجاهدین دموکرات در قزوین
۵۵۴	واقعه جانسوز تبریز و رشت و کشتار روس‌ها و روحانیون	۵۱۰	رفع محاصره زنجان بوسیله یارمحمدخان
۵۵۷	همکاری روس‌ها در رشت و طهران	۵۱۱	اردوی برق در مازندران
۵۵۹	قتل علاءالدوله و ترور در طهران	۵۱۳	جنگ ارشدالدوله و کشته شدنش در امامزاده جعفر
۵۶۱	ماموریت قوای مسلح دمکرات به جنگ سالارالدوله	۵۱۵	عاقبت ارشدالدوله
۵۶۵	توپ بستن صحن مطهر حضرت رضا (ع)	۵۱۷	کف فیروزکوه و کشته شدن رشیدالسلطان
۵۶۸	مراجعت شوستر و امریکایی‌ها	۵۱۹	تبریزان رشیدالسلطان
۵۶۹	تجدید حقوق محمدعلی میرزا و سالارالدوله	۵۲۱	فرار محمدی از سرخ کلا به گرگان
۵۷۰	جنگ سالارالدوله با اعظم الدوله	۵۲۳	عزیمت سردار روسی از ساری و شکست در بندر گز
۵۷۲	اعزام یارمحمدخان به جنگ سالارالدوله	۵۲۵	شکست امیر مخمدمیرزا سالارالدوله
۵۷۶	شکست مجاهدین از سالارالدوله	۵۲۷	شکست سالارالدوله در سوه
۵۷۹	شهدای جنگ سالار در کرمانشاه	۵۲۹	تعقیب سالار و غارت شورین
۵۸۲	اعزام فرمانفرما به حکومت غرب	۵۳۱	شوستر و ژاندارم خزانه
۵۸۴	خبر یافتن طهران از شکست فرمانفرما	۵۳۴	توطئه در خانه علاءالدوله بر علیه شوستر
۵۸۷	جنگ شیرینجه و کشته شدن پیرم	۵۳۶	خانه شعاع السلطنه
۵۹۰	جنگ شیرینجه و کشته شدن داوودخان کلهر	۵۳۸	پروتست سفارت روس برای ژاندارم خزانه
۵۹۳	یاغی شدن سران مجاهدین و اتحاد با سالارالدوله	۵۴۰	اولتیماتوم روس برای شوستر
۵۹۶	ملاقات و سوگند با سالارالدوله	۵۴۲	مجلس دوم و اولتیماتوم روس
۵۹۸	هجوم مجاهدین به کرمانشاه و ورود سالارالدوله	۵۴۴	یالمارسون سوئدی
۶۰۰	پروتست یارمحمدخان به دولت	۵۴۶	مستشاران نظمیه‌ای سوئد
۶۰۲	کشته شدن یارمحمدخان و آخرین فرار سالارالدوله	۵۴۸	جنبش ملت برای شوستر و بایکوت
۶۰۴	امیر اعظم و کرمان	۵۵۰	اقدام احزاب سیاسی نسبت به شوستر

۶۶۴	فوج هفت بروجرد	۶۰۹	تاجگذاری احمدشاه
۶۶۶	در آذربایجان و ارومیه چه خبر است؟	۶۱۱	آمدن سعدالدوله به ایران به دلخواه روس‌ها
۶۶۸	عقب‌نشینی از آوج و جنگ ماهینان و همدان	۶۱۲	اولین دولت احمدشاه و عزیمت ولیعهد به تبریز
۶۶۹	جنگ در کنگاور کهنه	۶۱۴	جنگ بین الملل اول
۶۷۱	ته مصلی در همدان	۶۱۷	مجلس سوم
۶۷۲	جنگ روس و عثمانی در آذربایجان	۶۱۹	اعلان بیطرفی
۶۷۵	جراید ابتدای جنگ بین‌الملل	۶۲۰	تجاوز قشون عثمانی از طرف کرمانشاه
۶۷۶	کابینه فرمانفرما و سقوط مستوفی‌الممالک	۶۲۳	حکم دفاع پیشوایان اسلام
۶۷۸	اجتماع مهاجرین به کرمانشاه و آمدن نظام‌السلطنه	۶۲۵	واخوردن سکناس انگلیس
۶۷۹	قوام‌الملک و ژاندارمری در شیراز	۶۲۷	استیضاح از کابینه بین‌الدول
۶۸۱	آمدن علی احسان پاشا و سپاه ترک	۶۲۸	کابینه مستوفی و مهاجرت
۶۸۲	ویلسن رئیس‌جمهور آمریکا	۶۳۰	پیشنهادهای دو طرف
۶۸۴	تسخیر بغداد و عقب‌نشینی مهاجرین	۶۳۲	حرکت قشون روس به طرف طهران
۶۸۷	قتل سالار ملی در سلیمانیه	۶۳۳	عارف در تئاتر لاله‌زار
۶۸۹	شیراز - مسجد نو	۶۳۵	حرکت شاه و فسخ عزیمت
۶۹۰	تشکیل دموکرات	۶۳۸	مجلس از اکثریت افتاد
۶۹۴	دموکرات‌ها تشکیل می‌دهند	۶۴۰	کمیته دفاع ملی در قم
۶۹۶	تأثیر قحط در تبریز	۶۴۹	سفرای اطریش و آلمان و عثمانی
۶۹۸	ترور در تبریز	۶۵۱	قطع رابطه قم با طهران
۷۰۰	گریب	۶۵۳	لشگرکشی کمیته اتحادملی در قم و جنگ ساوه
۷۰۱	کمیته مجازات	۶۵۵	جنگ منظریه
۷۰۳	قتل مدیر روزنامه عصر جدید	۶۵۷	در رباط کریم طهران چه خبر است؟
۷۰۵	قتل آقا میرزا محسن و منتخب‌الدوله	۶۵۹	در اصفهان چه خبر است؟
۷۰۷	دستگیری اعضای کمیته مجازات	۶۶۱	آمدن ظل‌السلطان با سپاه روس به اصفهان
۷۰۹	پلیس جنوب	۶۶۳	جنگ در آوج و فوج پنج ژاندارمری

۷۷۲	ترور در زنجان	۷۱۰	کابینه دوم وثوق الدوله
۷۷۳	قتل امیر اعظم در شاهرود	۷۱۴	قرارداد وثوق الدوله
۷۷۵	انتخابات مجلس چهارم	۷۱۶	مخالفین قرارداد
۷۷۷	طمع انگلیسی‌ها برای قزاقخانه	۷۲۰	ژنرال دیکنس و سرنیب فضل‌الله خان
۷۷۹	کابینه سپهدار رشتی	۷۲۱	میتینگ بر علیه قرارداد
۷۸۰	اختلاف میان جنگلی‌ها در رشت	۷۲۳	مسافرت احمد شاه به لندن
۷۸۳	شورش طهران و مدرس	۷۲۶	نمایندگان ایران در جامعه ملل
۷۸۷	تلگراف مشاورالممالک از مسکو	۷۲۸	رسالت تدین در جنگل
۷۹۰	مجلس عالی و تصویب پیمان شوروی	۷۳۰	دکتر حشمت
۷۹۴	تصمیم احمدشاه در افتتاح مجلس و پیغام	۷۳۲	مقدمت قیام خیابانی در تبریز
۷۹۶	کلرژه رئیس قزاق	۷۳۶	قیام در تبریز
۷۹۸	امتناع نمایندگان موجود از افتتاح مجلس چهارم	۷۳۹	بازگشت ماه‌رین از تبریز به طهران
۸۰۰	سردار جنگ و پسر بانو عظمی در ورامین	۷۴۱	کارهای تجدید و قیام
۸۰۱	وضعیت ایران قبل از کودتا	۷۴۱	قتل قونسول آلمان در تبریز
۸۰۲	وضع پریشان کشور پیش از کودتا	۷۴۴	قتل خیابانی
۸۰۵	تبریزوین چه خبر است؟	۷۴۸	آمدن ماشالله خان کاشی به طهران
۸۰۸	خانی شاه از قزوین	۷۵۳	خانمہ کار رضای جوزانی و جعفر قلی
۸۰۹	سردار میو رئیس قزاقخانه	۷۵۴	حمله سیمیتقو به مهاباد
۸۱۰	اقدامات دولت برای جلوگیری	۷۵۶	براون نماینده شوروی
۸۱۲	اعزام سه نماینده شاه و کابینه وسفارت	۷۵۸	جمهوری در شمال
۸۱۷	ورود به شهر	۷۶۲	اعلام حکومت جمهوری در رشت و مازندران
۸۲۰	صبح سوم حوت	۷۶۴	کابینه مشیر الدوله و متجاسرین
۸۲۱	دوشان تپه	۷۶۶	جنگ مازندران
۸۲۳	حکومت نظامی و دستگیری	۷۶۸	مشیرالدوله و قضایای جنگل
۸۲۸	سید ضیاءالدین رئیس الوزرا	۷۷۰	شکست قزاق از دریا و فرار اهل رشت به طهران

۸۸۹	تغییر رئیس تشکیلات نظامیه	۸۳۰	حاجی آقا جمال در توپخانه
۸۹۱	مسبب کودتا	۸۳۲	کارهای سید ضیاءالدین
۸۹۲	سرکوبی الوار لرستان	۸۳۴	دستگیری قوام السلطنه
۸۹۵	قتل سردار معزز بجنوردی	۸۳۵	دستگیری صارم الدوله
۸۹۷	طهماسبی در آذربایجان	۸۳۸	دستگیری جهانشاه خان
۸۹۹	خلع سلاح عشایر	۸۳۹	لغو قرارداد و نوق الدوله
۹۰۱	مدیر روزنامه وطن	۸۴۱	مهمانی با دوغ
۹۰۳	عزاداری در وزارت جنگ	۸۴۳	ایراز لیاقت مانده قوا
۹۰۴	معمدالتجار وکیل تبریز	۸۴۵	اولین سفر سور
۹۰۶	اولین نطق سردار سپه در مجلس	۸۴۶	سید ضیاءالدین و احمد شاه
۹۰۸	رفتن قوام و آمدن مشیرالدوله	۸۴۸	انفصال سید ضیاءالدین
۹۱۰	سفر احمدشاه به اروپا	۸۵۳	استخلاص محبوسین
۹۱۲	حد زدن دو زن	۸۵۵	قوام السلطنه از زندان تا رئیس الوزرا
۹۱۳	سقاخانه گذر آقا شیخ هادی	۸۵۷	ملاقات محبوسین کودتا با سردار سپه
۹۱۵	تماشا رفتن ایلمیری آمریکایی	۸۵۹	افتتاح مجلس چهارم و کابینه سیاه
۹۱۷	باخت سفراء در تهران	۸۶۱	استیضاح مدرس از مستوفی
۹۱۹	استفاده از پیشامد و حکومت نظامی	۸۶۳	نطق مدرس روز استیضاح و شورش
۹۲۱	سردار سپه رئیس الوزراء می شود	۸۶۴	پاسخ مستوفی و آجیل
۹۲۳	تمنای مولای متان برای سردار سپه	۸۶۷	کلنل محمدتقی خان پسیان در مشهد
۹۲۴	استیضاح مدرس از سردار سپه	۸۶۹	طغیان کلنل و لشگرکشی
۹۲۶	روز استیضاح مدرس	۸۷۱	جنگ کلنل با عشایر خراسان و قتل کلنل
۹۲۸	فشار به اقلیت	۸۷۳	ورود جنازه به مشهد
۹۲۹	خودکشی ولی خان سپهبد	۸۷۴	شلاق خوردن حسین صبا از وزیر جنگ
۹۳۱	زلزله در تربت	۸۷۶	خاتمه کار گیلان
۹۳۲	قتل عشقی شاعر جوان	۸۷۹	حرکت وزیر جنگ به گیلان و خاتمه کار
۹۳۴	توطئه بر علیه وزیر جنگ	۸۸۱	جنگ با سمیتقو و کشته شدن امیر ارشد
۹۳۶	توطئه مشارالملك و ظهیر الاسلام	۸۸۳	لاهوتهی در تبریز
۹۳۸	نان و شورش	۸۸۵	فتح چهریق و فرار سمیتقو
۹۳۹	مهاجرت علمای نجف به ایران	۸۸۷	متحدالشکل شدن قشون

۹۴۵	ساختمان ابنیه رفیعه	۹۴۲	نصب تلگراف بی سیم در قصر
۹۴۷	سانسور پست و تلگراف دربار پهلوی	۹۴۳	وکالت سردار سپه از سی و هفت نقطه
۹۴۹	عروسی ولیعهد	۹۴۵	آخرین مسافرت احمدشاه
۹۷۲	علی اکبر داور و خودکشی او	۹۴۶	ورود ولیعهد محمدحسن میرزا
۹۷۶	جشن سوم اسفند	۹۴۹	محصلین مدارس و خانه سردار سپه
۹۷۸	جنگ بین الملل دوم	۹۵۰	جمهوری خواهان در بازار
۹۷۹	شب سوم شهریور ۱۳۲۰	۹۵۲	مدارس مخالف سردار سپه
۹۸۱	قشون روس و انگلیس در حمله به ایران	۹۵۳	روز دوم حمل و شورش در مجلس
۹۸۲	فروغی نخست وزیر	۹۵۵	سفر ترکیه
۹۸۴	فشار متفقین و گرفتاریهای آلمانیهای ساکن ایران	۹۵۷	جشن هزارمین سال فردوسی
۹۸۷	اشغال ایران توسط انگلیس و روسیه	۹۵۹	فرار آیرم رئیس نظمیّه
۹۹۲	وقایع شهریور ۱۳۲۰	۹۶۲	هجوم مهاجرین روس
۹۹۳	تصاویر	۹۶۳	پیمان سعد اد